

Statsforvalteren i Nordland

sfnopost@statsforvalteren.no

Tromsø, 02.04.2024

Dette brevet sendes på vegne av DNT Harstad og Omegn, Naturvernforbundet Troms og Midt-Troms Naturlag.

Høringsuttalelse Andfjorden marine verneområde

- begrenset høring av endringer i foreslått forskrift for marin verneplan for Andfjorden

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Troms er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjonene i regionen. Vårt mål er å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i Troms fylke ved å styrke og fremme organisasjonenes arbeid, være en møteplass for samarbeid og en arena for kompetansebygging for natur- og friluftslivsorganisasjonene med sitt virke i regionen. FNF Troms viser til brev fra Statsforvalteren i Nordland datert 08.03.2024 om begrenset høring i forbindelse med opprettelse av Andfjorden marine verneområde.

Forum for natur og friluftsliv Troms vil støtte forslaget om strengere regulering av bruk av eksplosiver/forsvarsaktivitet i Andfjorden marine verneområde i tråd med Statsforvalterens forslag - vedlegg nedenfor med endringer og høringsbrevet i sin helhet. For å unngå såkalte «papirparker» - verneområder uten reelt vern, mener vi det er viktig at alle aktørers aktivitet reguleres utfra deres påvirkning på verneverdiene og de foreslåtte endringene vil være et positivt bidrag til mer reelt vern for det marine verneområdet.

Vi vil også bemerke følgende:

FNF Troms deltok på folkemøter i forbindelse med behandlingen av verneplanen og vi registrerte ved vår representant for FNF Troms disse tilbakemeldingene fra lokalbefolkningen:

- Lokalbefolkningen var veldig frustrert over omfanget av skytingen på øya Ørja, og på plattformer utenfor Ørja som ble brukt som blink, på grunn av støyen og konsekvensene for fuglelivet. Husene på Kaldfarnes stod og ristet under skyteøvelsene, var det en som sa.
- Det kom frem under folkemøtet at aktiviteten til det norske Sjøforsvaret var minst problematisk fordi de skjøt hovedsakelig med kaldgranater. Det store problemet var skyteskyteaktiviteten til andre NATO-land som skyter med skarp ammunisjon med dertil økende sjanse for blindgjengere i havet.

- Det var veldig overraskende at Sjøforsvaret ikke selv organiserte skyteøvelsene med NATO etter sine retningslinjer, men at denne virksomheten var satt bort til en privat aktør Andøya Space Defence AS. **Det er også foruroligende å se at denne aktøren ikke har uttalt seg til verneplanforslaget.** Hvilken kompetanse har Andøya Space Defence AS til å vurdere effektene i forhold til miljø og fiskeri i sin aktivitet?

FNF Troms ønsker å belyse behovet for å klargjøre om bruk av en aktør som Andøya Space Defence AS er det beste i lys av virkningene slik aktivitet har på naturmiljø og Andfjorden. Ville det ikke være mer forsvarlig om Sjøforsvaret selv hadde kontroll på denne aktiviteten med mer innsyn fra sivilsamfunnet i regi av Statsforvalteren og Fiskeridirektoratet? Det er mange kilder som underbygger skadene ved denne type aktivitet, se for eksempel:

- Kjellsby, Erling og Kvalsvik, Kurt. 1996. Begrensning av skade på marin fauna av undervannspregninger. FFI/RAPPORT-97/04857
- Kjellsby, Erling. 1993. Akustisk eksponering av fisk ved undervannssopregninger. FFI/RAPPORT-93/2004
- Kvalsheim med flere. 2020. Effekter av støyforurensning på havmiljø. FFI-RAPPORT 01015 <https://ffi-publikasjoner.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/20.500.12242/2703/20-01015.pdf>

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Troms

Christine Myrseth
Koordinator
FNF Troms

FNF - Troms

Saksbehandler, innvalgstelefon

Åsmund Andersen, 75531597

Begrenset høring av endringer i foreslått forskrift for marin verneplan for Andfjorden

Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark utreder marint vern i Andfjorden. Det ble gjennomført en høring med frist 30. juni 2023. Vi har nå gjennomgått alle høringsinnspillene og vil i løpet av våren sende vår tilrådning av vern til Miljødirektoratet. Vi vurderer å endre noen punkter i forskriften som angår Forsvaret og forsvarsindustrien sin skyte- og øvingsaktivitet innenfor verneområdet. Vi sender med dette forslaget til endringer på ny begrenset høringsrunde. Innspillene sendes til Statsforvalteren i Nordland, Postboks 1405, 8002 BODØ eller på epost til: sfnopost@statsforvalteren.no. **Frist for innspill er 5. april 2024.**

Det som ble hørt i forslag av 2023

I høringsutkastet ble det lagt opp til at verneforskriften har:

- unntak fra vernebestemmelsene for skyting med øvingsammunisjon og detonering over og i vannoverflaten i hele verneområdet.
- unntak fra vernebestemmelsene for detonering under vann innenfor skyte- og øvingsfeltene, men med forbud mot detonering i beskyttelsesområdene (sone A, B og C).
- forbud mot sprenging av blindgjengere, men med åpning for å søke forvaltningsmyndigheten om dispensasjon.

Høringsdokumentene fra 2023 ligger på vår hjemmeside: www.statsforvalteren.no/andfjorden.

Innkomne høringsuttalelser som grunnlag for endringen

Forsvarsbygg skriver i sin uttalelse at de selv vil vurdere alle forhold knyttet til det sprenging av eventuelle blindgjengere etter «Reglement for eksplosivrydding under vann». Det foreslås at bestemmelsen om sprenging av blindgjengere unntas verneforskriften, og at teksten endres til «Forsvaret skal varsle forvaltningsmyndigheten før sprenging av blindgjengere».

Nord Fiskarlag skriver i uttalelsen sin at de er uenig i forslaget om at undervannsprenging skal være tillatt i referanseområdene. Fiskarlaget begrunner dette med at detonering av sprenglegemer under vann kan påvirke referanseområdene negativt, og dermed også redusere verdien av disse i forskningssammenheng.

Havforskningsinstituttet uttaler at de er bekymret for at et marint verneområde skal være gjenstand for påvirkning fra øvingsaktivitet som inkluderer skyting med skarp ammunisjon og mulig tap av noen typer forsvarsmateriell innenfor området. Havforskningsinstituttet skriver videre at detonasjoner er en ekstrem påvirkning i marine økosystemer, med en rekke effekter fra akutt dødelighet, til fysiske skader og stress hos en rekke marine organismer. Havforskningsinstituttet mener det er vanskelig å se hvordan en slik type påvirkning er forenlig med vernets intensjon.

Fiskeridirektoratet mener at etablering av referanseområder for vannkvalitet bør legges i områder med lav belastning og høy fortynningsgrad (jf. rådgivende utvalgs anbefaling) og at de velges ut fra de samme kriterier som benyttes i andre marine verneområder f.eks Loppa marine verneområde.

Fiskeridirektoratet går derfor mot å etablere referanseområde for vannkvalitet i sone A og ber Statsforvalteren om å følge Rådgivende utvalg sine anbefalinger.

Statsforvalterens vurdering:

Innspillet fra forsvarsbygg har synliggjort for oss at all bruk av eksplosiver, også over og i vannoverflaten, vil innebære risiko for blindgjengere og potensiale for skade på naturmangfoldet på sjøbunnen ved sprenging av disse. I lys av Havforskningsinstituttets uttalelse vurderer vi at skyting med ammunisjon som detonerer i minst mulig grad bør skje innenfor verneområdet, og fortrinnsvis i forsvarets skyte- og øvingsområder. Vi vurderer at beskyttelsesområdene (sone A, B, C) ikke kan være målområde for noen form for skyting av ammunisjon med sprenglegemer. Det samme gjelder referanseområdene (sone D). Det er av stor betydning at disse områdene beskyttes mest mulig mot menneskelige inngrep for at områdene skal ha verdi for forskning og overvåking. Statsforvalteren tar Forsvarsbyggs innspill om blindgjengere til følge. Vi går bort ifra at sprenging av blindgjengere skal være søknadspliktig i de øvrige områdene i skyte- og øvingsfeltene, og aksepterer at det er tilstrekkelig at forvaltningsmyndigheten varsles i forkant av sprenging.

Andøya Space Defence AS har ikke uttalt seg til verneplanforslaget. Miljødirektoratet påpekte nylig at skyte- og øvingsaktiviteten til Andøya Space Defence AS kan medføre forurensninger og at den derfor må reguleres gjennom en tillatelse etter forurensningsloven. Virksomhet som kan medføre forurensning og forsøpling kan komme i konflikt med verneformålet. I lys av dette og Havforskningsinstituttets innspill om skadevirkningene av slik aktivitet foreslår Statsforvalteren at forsvarsindustrien må håndteres strengere i verneforskriften enn det som i utgangspunktet var lagt opp til i høringsdokumentet. Vi vurderer at skyte- og øvingsaktiviteten i regi av forsvarsindustrien bør skje innenfor Forsvarets skyte- og øvingsfelt med de samme rammer som Forsvaret gis gjennom verneforskriften. Forsvarsindustrien vil imidlertid gis anledning til å søke dispensasjon fra verneforskriften forutsatt at aktiviteten ikke er i strid med verneformålet. Eventuelle tillatelser vil kunne knyttes til enkeltkampanjer eller flerårige områdeavklaringer.

Statsforvalteren vurderer at belastningen av skyte- og øvingsaktiviteten i Andfjorden i dag er stor og mulig økende i årene som kommer. Statsforvalteren mener at det må legges til rette for at en eventuell økning i skyte- og øvingsaktivitet primært må gjøres utenfor verneområdet.

Skyte- og øvingsfeltene tegnet inn på vernekartet i høringsdokumentet var basert på Forsvarsdepartementets høring om skyte- og øvingsfelt i sjø høsten 2021. Disse vil bli justert slik at de samsvarer med kommunenes kystsoneplaner i henhold til føringer gitt av regjeringen høsten 2023.

Revidert verneforskrift – endringer som høres er merket i gult

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

- a. Gjennomføring av militær operativ virksomhet. Tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, oljevern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet, men likevel slik at eksisterende bruk av skyte- og øvingsfelt avmerket på vernekart er tillatt.
- b. Forsvaret og forsvarsindustriens skyting med øvingsammunisjon uten sprenglegemer.
- c. Forsvaret og forsvarsindustriens detonering av sprenglegemer over og i vannoverflaten i skyte- og øvingsfeltene avmerket på vernekart, med unntak for:
 1. område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone A, B og C.
 2. referanseområde merket sone D
- d. Forsvarets detonering av sprenglegemer under vann i skyte- og øvingsfeltene avmerket på kartet nedenfor, med unntak for:
 1. område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone A, B og C.
 2. referanseområder merket sone D
 3. områder nærmere kjente korallrev eller hornkorallskoger enn 1000 meter.
- e. Forsvaret og forsvarsindustriens detonering av blindgjengere i skyte- og øvingsfelt avmerket på vernekart, med unntak for:
 1. område med spesielt verdifullt og sårbart naturmangfold merket sone A, B og C.
 2. referanseområde merket sone D.Forvaltningsmyndighet varsles i forkant.

§ 5. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- b. Forsvaret og forsvarsindustriens skyting med ammunisjon med sprenglegemer som detonerer i og over vannoverflaten utenfor skyte- og øvingsfelt avmerket på vernekart.

Med hilsen

Anne Sofie Bråge Fjeldstad (e.f.)
underdirektør

Åsmund Andersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Mottakerliste:

FORSVARSBYGG	Postboks 405 Sentrum	0103	OSLO
ANDØYA SPACE DEFENCE AS	Bleiksveien 46	8480	ANDENES
FISKERIDIREKTORATET	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
ANDØY KOMMUNE	Postboks 187	8483	ANDENES
SENJA KOMMUNE	Postboks 602	9306	FINNSNES
HARSTAD KOMMUNE / HÁRSTTÁID SUOHKAN	Postmottak	9479	HARSTAD
NORGES FISKARLAG	Postboks 1233 Torgarden	7462	TRONDHEIM
FISKARLAGET NORD	Postboks 59	9251	TROMSØ
ANDØY FISKARLAG	Postboks 182	8483	ANDENES
NORD FISKARLAG	Konrad Klausens vei 4D	8003	BODØ
SØNDRE TORSKEN FISKARLAG		9395	KALDFARNES
NORGES KYSTFISKARLAG	Postboks 97	8380	RAMBERG
FISKEBÅT	Røysegata 15	6003	ÅLESUND
WHALE2SEA AS	Postboks 306	8483	ANDENES
HVALSAFARI AS	Postboks 58	8483	ANDENES
HAVFORSKNINGSINSTITUTTET	Postboks 1870 Nordnes	5817	BERGEN
Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland	Eiavveien 5	8208	FAUSKE
FNF - Troms			